

ANALIZA POLITIČKE VOLJE OPĆINA TRAVNIK

UVODNE NAPOMENE

Nedostatak političke volje je ključno pitanje u procesu borbe protiv korupcije. Nakon što je, kao početni korak, izvršena analiza ključnih aktera, a potom sprovedeno istraživanje i, na osnovu njega, izvršena procjena sistema integriteta, naredni i završni korak u ovom procesu je pokušaj da se definišu razlozi za eventualni nedostatak političke volje i da se formuliše strategija za podsticanje ili uticaj na političku volju u cilju preduzimanja mjera za borbu protiv korupcije. Ova analiza može da predstavlja osnov za proces planiranja daljih aktivnosti, jer daje okvir unutar kog se mogu bolje razumjeti razlozi za nedostatak političke volje i formulisati strateške aktivnosti za stvaranje i podsticaj pozitivne političke volje u borbi protiv korupcije.

Kao sastavni dio procjene Sistema integriteta lokalne samouprave (LIS) u, sproveda se i analiza političke volje koja ima za cilj da podstakne stvaranje i održavanje političke volje u odnosu na određeni cilj u borbi protiv korupcije, i to tako što: (i) razmatra različite elemente i ključne faktore političke volje; (ii) utvrđuje pozitivne i negativne aspekte u vezi sa svakom od njih, i; (iii) u svjetlu ovih faktora, formuliše praktične strategije i akcije u podsticanju i uticanju na političku volju.

1. METODOLOGIJA

Metodološki okvir za analizu političke volje sastoji se od tri međusobno uslovljena i povezana elementa političke volje: politička želja (engl. Political will), politička mogućnost (engl. Political can) i političko „moranje“ (engl. Political must). Isticanje ovih elemenata se zasniva na pretpostavci da, kako bi donosioci odluka bili posvećeni preduzimanju mjera, potrebno je da žele da preduzmu odgovarajuću mjeru, da budu sigurni da mogu preduzeti tu mjeru, i da osjećaju da je moraju preduzeti. Svaki od elemenata političke želje, mogućnosti i moranja se nalazi pod uticajem niza osnovnih faktora na individualnom, institucionalnom, relacijskom i društvenom nivou.

Obzirom da je stvarni svijet političke volje i borbe protiv korupcije složen i nepredvidljiv, nema garancije da će usvajanje strategije za podsticanje političke želje, mogućnosti i moranja nužno dovesti i do nastanka političke volje. Ipak, uvažavajući različite elemente političke volje i razmatrajući ključne faktore na raznim nivoima koji na njih utiču, možemo povećati šansu za uspješno održavanje i osnaživanje političke volje.

2. KLJUČNI ELEMENTI POLITIČKE VOLJE

POLITIČKA ŽELJA

Idealan scenario za postizanje određenog cilja u borbi protiv korupcije nije onaj u kom je određeni politički akter prisiljen da djeluje, nego onaj u kojem istinski razumije i podržava cilj i želi da se to dogodi. Politička želja može postojati jer politički lideri razumiju i cijene korist koje takva aktivnost ili postizanje cilja donosi društvu u cjelini, ali isto tako može biti rezultat političkog ili ličnog interesa. Zbog toga je bitno edukovati političke aktere o dalekosežnim prednostima antikorupcijskih reformi, ali isto tako pomoći im da razumiju i cijene načine na koje oni sami mogu imati koristi od njih, te da se iskoristi ovaj aspekt ličnog interesa na pozitivan i strateški način.

POLITIČKA MOGUĆNOST

Iskustvo pokazuje da je politička mogućnost važan element političke volje. Mnogo su veće šanse da će politički akteri koji su sigurni u vlastite kapacitete i sposobnost drugih (npr. saradnika iz civilnog društva) da uspješno sprovedu predložene aktivnosti, ispoljiti političku volju. Nasuprot tome, nedostatak sposobnosti, vještine, mehanizama, resursa i podrške će vjerovatno rezultirati u nedostatku političke volje da se podrže ili preduzmu inicijative. Stoga, pružanje tehničke pomoći i mogućnosti za razvoj kapaciteta, poboljšanje vještina i izgradnja samopouzdanja može biti važan aspekt podsticanja političke volje.

POLITIČKO „MORANJE“

Politika je poprište teške i stalne borbe za ograničene količine pažnje, vremena i resursa. Čak i ako politički akter iskreno želi da preduzme akciju i ima kapacitet za to, mogućnost djelovanja zapravo je mnogo veća ako uz želju i mogućnost postoji i nekoliko moćnih sila ili pritisaka koji zahtijevaju akciju, a neaktivnost čini politički skupim. Takav pritisak može se stvoriti u situaciji političkih, ekonomskih ili društvenih kriza, kada rutinsko odrađivanje posla više nije opcija i moćnici su primorani da razmotre alternativne pristupe, ili u kontekstu političkih promjena režima koji uvodi svježije ideje ili nove pravce. Pritisak može doći odozgo, u obliku instrukcija iz vrha političkog rukovodstva, ili što je veoma važno za praktičare OCD, mogu se stvoriti odozdo, kroz mobilizaciju građana, u obliku javnih demonstracija, peticija i štrajkova, ili kroz medijske kampanje, zagovaranje i taktike lobiranja. Osjećaj političkog moranja može se stvoriti kroz ustavne, pravne ili regulatorne reforme i sankcionisanje onih koji se ne pridržavaju tih propisa.

TABELA 1. ANALITIČKI OKVIR

	INDIVIDUALNO	INSTITUCIONALNO	MEDU-SEKTORSKI	DRUŠTVENO
POLITIČKA ŽELJA	Želja za percepcijom od strane građana kao pokretač pozitivnih promjena.	Uvođenje određenih internih pravila i procedura sa ciljem jačanja integriteta i smanjenja rizika od korupcije.	Loša saradnja različitih nivoa vlasti u borbi protiv korupcije.	Građani nisu aktivni u procesu donošenja odluka na lokalnom nivou.
POLITIČKA MOGUĆNOST	Afirmacija šire društvene zajednice u antikoruptivnim aktivnostima. Stalna politička previranja na lokalnom novou.	Nedovoljno razvijeni lokalni institucionalni kapaciteti za adekvatnu borbu protiv korupcije.	Usvajanje Plana integriteta kao jednog od mehanizama za borbu protiv korupcije na lokalnom nivou.	Ograničena snaga i mogućnosti organizacija civilnog društva na lokalnom nivou.
POLITIČKO MORANJE	Odsustvo odgovornosti prema građanima od strane političkih aktera na lokalnom nivou.	Donošenje internih planova i politika za borbu protiv korupcije.	Neaktivno civilno društvo i mediji.	Velika očekivanja od strane građana i društva u cjelini.

PRIORITETNE MJERE

PRIORITETNE STRATEGIJA/ MJERE	RAZLOZI DONOŠENJA
DONIJETI PLAN INTEGRITETA ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE	Donijeti Plan integriteta za borbu protiv korupcije koji bi identifikovao radne procese unutar općinske administracije koji su najpodložniji koruptivnim praksama, te predvidio jasne, konkretne i precizne mjere prevencije.
OJAČATI KAPACITETE INTERNE REVIZIJE	Potrebno je unaprijediti praksu objavljivanja svih relevantnih podataka u procedurama javnih nabavki u skladu sa odredbama novog Zakona o javnim nabavkama, te obavezno objavljivati godišnje planove javnih nabavki na web stranici općine koji će sadržavati sve postupke javnih nabavki.
UNAPRIJEDITI TRANSPARENTNOST U PROCESU JAVNIH NABAVKI	U cilju jačanja integriteta neophodno je unaprijediti proaktivnu transparentnost te objavljivati javno sve informacije koje se tiču šire društvene zajednice.
UNAPRIJEDITI UČEŠĆE GRAĐANA U PROCESU DONOŠENJA ODLUKA	Neophodno je uložiti dodatne napore kako bi se građani motivisali da uzmu aktivno učešće u procesima donošenja odluka na lokalnom novou i kako bi im se olakšala direktna komunikacija sa lokalnim organima.
JAČANJE ULOGE CIVILNOG DRUŠTVA	U cilju držanja lokalne vlasti odgovornom za svoje postupke, neophodno je jačati kapacitete organizacija civilnog društva kako bi bile u mogućnosti preispitati odluke na lokalnom nivou.